

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Gradisce Stev. 17/1. — Dopisi se ne vračajo. — Štev. pri tekovnem uradu v Ljubljani 11.953. — Štev. telefona 553. — Člankarstva za ozemlje SHS: letno D 60.—, za pol leta D 30.—, za četrt leta D 15.—, mesečno D 5.—, za tuzemstvo D 90.—. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO V.

LJUBLJANA, dne 6. julija 1922.

ŠTEV. 79.

List stane od 1. marca 1922:

pololetno Din. 75.—, t. j. (K 800.—);
polletno Din. 37.50, t. j. (K 150.—);
četrtletno Din. 18.75, t. j. (K 75.—);
mesečno Din. 6.25, t. j. (K 25.—).

Preteča nevarnost naši industriji.

Industrija v Sloveniji stoji pred neposredno opasnostjo, da jo poleg občutnih mezdnih gibanj in povišanja železniških tarif zadene še izvanredno povišanje premogovnih cen, ki bi ji vzelo popolnoma možnost konkurence z vpeljano, staro in specijalizirano inozemsko industrijo. Namerala povišanje premoga, ki preti zaradi našo industrijo znaša 360 kron na tono, medtem ko znaša že sedaj cena za debeli premog 727 in za drobnji premog pa 667 kron pri jami.

Kakor znano jemljejo 55 odstotkov cele produkcije premoga, odnosno ako se odračuna premog, ki ga vporabijo podjetja za lastno režijo 70 odstotkov železnice, ki plačujejo že od decembra leta 1920 staro ceno 532 kron za tono trboveljskega kosa. Kljub vsem povišanjem cen, ki so medtem vsled podražitve produkcije nastale, vztraja državna železniška uprava pri starih cenah in ne prizna nikakor novih cen, dasi jih je dala komisijončno ugotoviti in priznava pravilnost kalkulacij.

Posledica tega brezpravnega stanja je, da mora industrija in privatniki, ki konzumirajo 30 odstotkov, nositi vsa med tem časom nastala povišanja, kar vstvarja popolnoma nevzdržne razmere za našo industrijo. Diferenca znaša mesečno okrog 10 milijonov kron. Ministrstvo saobračaja se pri tem opira na sistem, ki je vdomečen v Bosni, kjer že od nekdaj dobivajo železnice premog po nižji ceni kot pa industrije in privatniki. Ta sistem pa nima prav nobene zakonite podlage, in je v Bosni mogoče samo vsled tega, ker so bosanski premogovniki last države kakor železnice in država kot producent lahko za lastna podjetja dovoljuje nekatere ugodnosti. Povsem drugačna pa je situacija v Sloveniji, kjer so glavni premogovniki last privatnih podjetij in država po novih zakonih nima več pravice maksimirati cene.

Je to torej akt popolne samovolje saobračajnega ministrstva, katerega račun naj bi plačala naša industrija s poviškom 360 kron na tono premoga. Posledice takega povišanja bi bile za naša podjetja, ki so že sedaj nad leto dni (1921) plačevala 64 kron na tono več in v zadnjem četrtletju od 1. februarja pa 195 kron več kot železnice, nedogledno kritične. Zato je treba, da se tu doseže z železniško upravo sporazum, da ona preneha s samovoljnim diktiranjem cen na škodo domačega podjetništva.

Razen tega pa je nujno potrebno, da se obenem reši in uredi tudi že enkrat važno vprašanje razdeljevanja premoga. Kakor smo že parkrat v našem listu povdarjali se je našim premogovnikom v Sloveniji konec februarja naenkrat diktiralo odpošiljanje podvojene kvote za Srbijo, za Beograd, podonavsko rečno brodovje in za hrvaške železnice. Prišel je

ukaz, da naj se ustavi vsako dostavo odprtih voz za izvozne in industrijske svrhe, ter se mora vse dati na razpolago za prevoz premoga.

Naše železniške uprave v Sloveniji so storile v polni meri svojo dolžnost. Odtegnile so izvoznim tvrdkam in industriji vse, do zadnjega voza in jih dali premogovnikom. Ti so jih napolnili s premogom in odposlali na vzhod, odkoder se jih je vrnilo po dolgem času in v razbitem stanju komaj ena četrtina. Posledica našega naivnega izpolnjevanja brezobzirnih diktatov železniškega ministrstva je bila, da smo prišli ob premog in povrh še ob odprte vagonne. Namesto, da bi se ta promet reguliral v celih garniturah in bi lahko en vagon prišel v osmih dneh nazaj v Slovenijo, rabi sedaj najmanj po tri do štiri tedne.

Vpliv takozvane centralne podele kola, ki bi imela skrbeti za cirkulacijo vagonov, pa ne sega niti preko zemunskega kolodvora, kjer se nahaja njen urad. Ker se noče nikdo brigati za to, da bi se od Siska naprej prevažal premog po vodi navzdol v šlepih, je seveda glavna proga Zagreb—Beograd vedno zabita in pretekli mesec smo imeli tako situacijo, da je stalo med Zidanim mostom in Zagrebom nad 280 vagonov nujno potrebnega premoga za državne železnice, ki jih Zagreb ni mogel odpremiti dalje. Tako so nam stali mrtvo vsi ti vagoni, Trbovlje pa je bilo brez vagonov in se je moralo delo v jami ustaviti, delavcem pa plačati takozvane Herrenschihte.

Tako gospodarijo torej pri nas »stručnjaci« v ministrstvih in direkcijah; mi pa zgublamo samo v premogovnikih radi pomanjkanja vagonov 500 ton premogovne produkcije dnevno, kar bi lahko bistveno vplivalo na cene.

Vsiljuje se nam vprašanje, zakaj se na tako neracionelen, obratno-prometno nemogoč način izvlači premog za Srbijo iz Slovenije, plačuje zanj prevoz za 600—700 km, zamaši ž njimi glavno progo, odvlači nad 1000 odprtih vagonov Sloveniji, kjer bi jih mi lahko rentabilno uporabili za prevoz surovin in izvoz lesa, namesto da stojijo mrtvo na vseh mogočih postajah.

Zakaj se dela to, ko ima Srbija v timoški dolini ogromne množine prvovrstnega premoga, ki je sedaj po dovršitvi Niško-knjaževaške normalnotirne proge direktno dostopen po glavni progi Beograd—Skoplje? Želeli bi pojasnili!

Mar hočejo razni stručnjaci iz ministrstva šum in rud ter saobračaja res za vsako ceno spraviti našo podjetnost v Sloveniji na kant s svojimi brunnimi dispozicijami? Ali ni res nikjer človeka, ki bi se malo zanimal za te manipulacije, ki grejo proti vsakemu človeškemu razumu? Zakaj se ne skličeje konference, ki so bile od ministrstev že davno in opetovano obljubljene, da se to vprašanje enkrat pametno in racionelno uredi.

Potem pa se še čudimo, da je vsak mesec elektrika, tramvaj, vodovod, industrijska produkcija in drugo vedno in vedno dražje, ako tako sijajno gospodarimo, ter se hudujemo na inozemstvo, ki nam ocenjujoč našo valuto izraža priznanje za naše ženjalno negospodarsko početje.

Zaščita industrijske svoje.

Izumitelju, ki hoče svoj izum izkoristiti v trgovski obliki, nudi lastna država relativno majhno tržišče, pač pa bo našel izumitelj v inozemstvu celo vrsto tržišč zelo velike važnosti. Isto velja seveda tudi za avtorje literarnih del, kakor tudi za trgovca, ki se poslužuje kake tovarniške znamke. Zato so se glavnejše države, kjer cvete trgovina in industrija, že pred časom združile v svrhu skupne zaščite industrijske svojine v mednarodne unije, v te svrhe se določajo v trgovinskih pogodbah gotove reciprocitete klavzule ali pa se sklepajo medsebojne konvencije. Tako je prišlo do ustvaritve štirih znanih mednarodnih unij, kakor Pariška iz leta 1883, ki je bila revidirana v Brisliju decembra 1900 in je v veljavi v obliki, kakor je bila določena pri reviziji v Washingtonu 2. junija 1911. — Drugi dve važni mednarodni uniji sta oni sklenjeni v Madridu 1911, ki sta sedaj v veljavi v obliki, ki je bila revidirana v Washingtonu 1911 in slednjič imamo četrto, tudi zelo važno unijo, ki je bila sklepana v Bernu 1883, čije tekst je bil revidiran leta 1908 v Berlinu.

Citirane unije imajo namen, da jamčijo vsem pripadnikom držav, včlanjenih v uniji popolno jednako-pravnost glede industrijske svojine in da dovolijo razne posebne prednosti podanikom držav unije, ako ti žele izkoristiti svoje izume ali literarna dela izven lastne države. Nečemo navesti tukaj vse te prednosti, ki so znatne, dovolj je, če opozarjamo, da najbolj tipična prednost obstoji v tem, da dovoli onemu, ki je v lastni državi zahteval patent za kako iznajdbo, prioritetni termin 12 mesecev za vložitev prošnje za patent v tuji državi unije, ter da s tem zavarujejo dobroto novosti, kakor je obstojala ob času prve vloge v lastni državi, ne glede na to, da se je med tem časom za ono novost seznilo v tuji državi, bodisi potom časopisja ali na kak drug način.

Posledice, katere je imela vojna na te mednarodne organizacije so dveh vrst. V prvi vrsti niso podaniki sovražnih držav uživali ugodnosti konvencij, nasprotno podvrglo se jih je posebnim brezobzirnim meram, ki so jim začasno zabranile izvrševati svoje pravice. Mere, ki so se podvzele napram podanikom sovražnih držav, so bile za čas vojne široke obsežnosti. V bistvu so tedaj države izkoriščale iznajdbe tujih državljanov, bodisi tako da so uporabile te iznajdbe neposredno pri lastni vojni industriji, bodisi da so podeljevale dovoljenja za taka izkoriščanja lastnim državljanom ali funkcionarjem. Tako postopanje, ki se krije s tradicionalnim angleškim sistemom gospodarske vojne proti sovražni državi in nje državljanom v vseh ozirih, ni k sreči povzročilo po sklepu miru splošno katastrofo. Ta katastrofa se je zadržala v glavnem s tem, da se je v mirovni pogodbi izreklo princip zopetne postave v prejšnji stan vseh kršenih pravic. Akoravno se je pri izvršitvi teh principov dala prednost podanikom antante, pred onimi centralnih držav, se je vendar posrečilo obnoviti pretrgane stike, in se je

vzpostavilo ono mednarodno tržišče za izkoriščanje iznajdb, znamk, avtorskega prava, ki je dalo pred vojno tako obilno sadov.

Druga posledica vojne, ki pa se ne da tako hitro poravnati, je ukinitve ruskega tržišča. Ukinitve ruskega tržišča se je pokazala v zelo občutni meri tudi glede industrijske svojine. Res, da ni bila Rusija včlanjena pri unijah v Parizu, Madridu, Bernu in v ruski predvojni zakonodaji ni bila industrijska svojina tujih državljanov tako urejena, kakor je bila v državah unije, tako ne glede na to ni bilo rusko tržišče brez važnosti, kajti industrija in tuja kultura so tvorile vitalni del ruskega gospodarstva in so imeli zato indirektno trgovci, izumitelji in umetniki zapada velike koristi že od tega, da je Rusija tako veliki meri konsumirala predmete njih izuma.

Konferenca v Genovi se je pečala v prvi vrsti z vzpostavitvijo ruskega gospodarstva in kakor smo slišali se je tam vprašanje glede zaščite industrijske svojine v Rusiji posebno povdarjalo. Ni dovolj, ako se doseže da sovjetska Rusija nanovo dekretira veljavno zakonov o zaščiti industrijske svojine, ki je zadobila moč dne 1. junija 1896, ampak potrebno je, da določi Rusija mere, kako misli vpletati v zaščito inozemskih avtorjev, izumiteljev, trgovcev, ki bodo prinesli s seboj v Rusijo dela svojega izuma, svoje pridnosti. Kako jih bo Rusija štela pred nelegalno konkurenco? Koliko let jim bo zajamčena pravica izključnega izkoriščanja lastnih izumov? Katere lahkote se bodo dovoljevale inozemcem za podelitev zaščite glede takih znamk ali patentov, v Rusiji, za katere so že prosili v lastni državi? Potrebno je, da vstopi Rusija kot član k uniji v Parizu ali Bernu. Unijam pripadajo sedaj skoro vse večje države, zato je neobhodno potrebno, da se jim včlani tudi Rusija, ako si hoče vstvariti potrebne predpogoje za uspešni razvoj svojega gospodarstva.

Kako je v tem oziru pri nas? Naša država si je z novim zakonom z dne 17. februarja 1922 na novo uredila zaščito industrijske svojine, ter si je ustanovila svoj centralni urad v Beogradu pri »Upravi za zaščito industrijske svojine«. Poleg tega je naša država član Pariške unije za zaščito industrijske svojine z dne 20. marca 1883. Posebni Mednarodni urad v Bernu izvršuje vse posle unije. Urad se vzdržuje s prispevki včlanjenih držav. Stroški za vzdrževanje Mednarodnega urada znašajo 120.000 švicarskih frankov na leto in stroški, katere ima naša država za vzdrževanje tega urada se krijejo iz dohodkov, katere dobiva država pri mednarodnem registriranju tovarnih in trgovskih žigov. S tem je naša država v polni meri zadostila obvezam, katere je sprejela s podpisanjem pogodbe.

Pregled hrvaške industrije.

Ob priliki prvega zagrebškega velesejma je napisal tajnik pokrajinske industrijske zveze v Zagrebu Marko Bauer, kratek in podučen pregled industrije na Hrvaškem in v Slavoniji, ki ga podajamo v nastopnem v infor-

macijo našim čitateljem.

Industrija Hrvaške in Slavonije je še zelo mladega datuma. Politični položaj obeh pokrajin v bivši monarhiji je bil zelo neugoden za snovanje in razvoj industrije, ker so te pokrajine služile v okviru monarhije v prvi vrsti vojaški eksploataciji. Velik del Hrvaške in Slavonije je bil do začetka osemdesetih let preteklega stoletja še pod vojno upravo, ki je imela v prvi vrsti vojaške interese pred očmi, medtem ko je v provinciji vladal fevdalni duh, ki tudi ni bil prospešen razvoju industrije. Prvi začetki industrije na Hrvaškem izhajajo iz rokodelstva in obrtništva in iz teh strok se je posebno razvila konfekcijska obrt in obrti za predelovanje prehrane in živilnih predmetov. Medtem pa je nadaljni razvoj pokazal, da ta industrija ne bo iskala nadaljnega razvoja iz teh obrtov, marveč, da bo krenila pot kapitalistične eksploatacije naravnih bogastev dežele.

Prvič je bil izpeljan popis obrti, trgovine in prometa na Hrvaškem in Slavoniji leta 1883. v zvezi s popisom prebivalstva, ki je bil izvršen leta 1880. Po tem popisu je bilo 34.818 glavnih in 3077 postranskih, torej skupno 37.895 obrtnih podjetij, v katerih je bilo zaposlenih 52.836 stalnih delavcev, pomočnikov, dninarjev in vajencev. Od vseh teh obrtov jih je bilo samo 177 urejenih na uporabo parne sile in komaj v 2 odstotkih navedenih podjetij je bilo zaposlenih več kot 5 delavcev. Podjetij z nad 10 delavci je bilo vsega skupaj 287 in z nad 50 delavci pa 68. Največja podjetja v tem času sta bili 2 tovarni cementa v Beočinu, 2 tovarni užigalic v Osijeku, tovarna tanina v Županji, tovarna papirja na Sušaku, ter usnjarska tovarna v Zagrebu. Razen tega je obstajalo 7 tovarov za steklo; parnih žag je bilo naštetih pri popisu 1883. leta vsega skupaj 18, razen tega se je nahajalo še 116 vodnih žag po največ v gorskem Kotorju. Največja je bila parna žaga v Našičah. Mlinska industrija je bila zastopana s 83 parnimi in umetnimi mlini, toda večji mlini so obstojali samo v Zagrebu, Osijeku, Karlovcu, Turnu pri Karlovcu in Nuštru. Važno je tudi, da se pripomni stanje pivovarske industrije, ki je bila zastopana s 17 podjetij, katerih skupna produkcija je znašala 37.104 hl.

Posebno mesto zavzema rudarska industrija, ki se je začela z ozirom na najdišča rud na Hrvaškem kmalu razvijati. Leta 1883. so obstojala 3 podjetja pri Topuskem, ki so zaposlovala 228 delavcev. V 11 premogovnikih je znašala produkcija 121.927 kvintalov rjavega in 37.913 q svetlega premoga, ter je bilo skupaj zaposlenih 662 delavcev.

Zelo važen faktor za razvoj industrije je bil železniški promet. Kakor znano je bila otvorena prva železniška zveza Zidanmost—Zagreb—Sisak

leta 1862. in je ž njo dobilo glavno mesto Zagreb zvezo z zapadom. Leta 1865. se je otvorila proga Zagreb—Karlovac. Leta 1883. je bilo na Hrvaškem in v Slavoniji skupaj 717 km železnic. Pri tako majhni železniški mreži se industrija ni mogla tako ugodno razvijati, posebno pa ne gozdna industrija, kateri so stali ogromni gozdovi na razpolago.

Šele iz leta 1890 se začneja industrija bolje razvijati, ter izkazuje leta 1890. že 110 industrijskih podjetij z preko 20 delavci, v katerih je bilo celokupno 9892 nameščencev zaposlenih. Stanje industrije pred vojno izkazuje najbolje statistika, ki je bila sestavljena leta 1910 in ki je zadnja statistika pred svetovno vojno. Po tej statistiki se je nahajalo na Hrvaškem in v Slavoniji 36 rudarskih podjetij, v katerih je delalo 3486 delavcev in se je produciralo 1,750.200 q lignita, 777.563 rjavega premoga, 67.068 q železovca in 42.368 bakrene rude. V obratih so bile 3 visoke peči, ki so producirale 59.631 q topljenega in litega železa. V skupini železne in kovinske industrije je bilo naštetih 28 podjetij s 54 motorji z 610 konjskimi močmi in 649 delavci. V skupini strojne in orodne industrije je obratovalo 30 podjetij z 57 motorji s celokupno 5674 konjskimi močmi in 1257 delavci; v skupini industrije kamenja, gline, azbesta in stekla 91 podjetij s 106 motorji s skupno 8875 konjskimi silami ter 6667 delavci; v tekstilni industriji 11 podjetij z 38 motorji z 4389 konjskimi močmi ter 2120 delavci; v oblačilni industriji 6 podjetij z 7 motorji in 510 konjskimi močmi ter 914 delavci, v papirni industriji 4 podjetja z 10 motorji, 439 konjskimi močmi ter 305 delavci; v prehranjevalni in živilni industriji 94 podjetij z 200 motorji in 9493 konjskimi močmi ter 4810 delavci. Vsega skupaj je bilo popisano 379 industrijskih podjetij z 712 motorji ter 38.833 konjskimi močmi in 26.641 delavci.

Kot lastniki teh podjetij so bile protokolirane 424 osebnih pojedinih tvrdk in 58 delniških družb, od katerih je imelo 53 družb svoj sedež na Hrvaškem in v Slavoniji, a 3 na Ogrskem, odnosno na Reki. Delniška glavnica je znašala 51,063.000 kron, vrednost nepremičnin 29,952.000 K, vrednost tovarniških naprav 32 milijonov 37.000 kron, ter so vse te družbe izkazovale čisti dobiček v znesku 6,569.000 kron.

Od posameznih vrst industrije je treba omeniti: 3 cementne tovarne, 3 steklene tovarne, 3 parnih žag, 1 tovarna parketov, 12 tovarov za pohištvo, 3 usnjarske tovarne, 1 predilnico in tkalnico za bombaž, 1 tovarno perila, 2 tovarni papirja, eno tovarno cigaretnih papirjev, 13 velemlinov, po 1 tovarno testenin, sladkorja, kavinih primesi, salame, po 2 tovarni tobaka, špirta, 3 tovarne konjaka in

likerja, 1 tovarno užigalic, 4 tovarne tanina, 2 tovarni za suho destilacijo lesa, 1 umetnega gnojila, 5 večjih pivovarov itd.

Nadaljni razvoj industrije ilustrirajo statistični podatki, ki so bili objavljeni v statističnem atlasu kr. deželnega statističnega urada in se nanašajo na leto 1912. Po teh podatkih je bila hrvaška industrija opremljena z 895 motorji z 52.056 konjskimi silami ter je zaposlovala 1179 uradnikov ter 30.420 delavcev. Celokupna vrednost za produkcijo porabljenih surovin, polfabrikatov in tovarov pri večjih tovarnah je znašala 948,878.000 kron in celokupna vrednost produkcije večjih tovarov je izkazovala 170 milijonov 316.000 kron. Glavni predmeti uvoza po deželi izvora in vrednosti so bili sledeči:

Iz Ogrske:

Žito 10,000.000 kron, tekstilna roba 3,800.000 kron, koža 2,200.000 K, sladkorna repa 1,200.000 kron, špirit 1,000.000 kron, mast 1,000.000 kron, drva (les) 6,000.000 kron, sladkor 300.000 kron, slad 300.000 kron, kovine 300.000 kron; skupno 26,100.000 kron.

Iz Avstrije:

Tekstilno blago 2,200.000 kron, koža 1,500.000 kron, premog 600.000 kron, papir 500.000 kron, kemikalije 500.000 kron, kovine 500.000; skupno 5,800.000 kron.

Iz Nemčije:

Mast 300.000 kron kemikalije 300.000 kron; skupno 600.000 kron.

Iz Bosne in Hercegovine:

Les 1,200.000 kron.

Iz Srbije:

Mast 300.000 kron.

(Dalje prihodnjič.)

Ing. M. Šavič:

Naša industrija in obrti.

XV. Naša produkcija drož.

V naši državi se producira samo drože za peko, medtem ko se pivsko in vinsko drožje, to je drožje, ki se v uporabi za prvevanje piva in vina dosedaj, ne producira.

Pekovsko drožje se v uporabi pri izdelavi kolačev po celi državi, pri izdelavi kruha pa le v Sloveniji, Hrvaški, Slavoniji in Vojvodini. Drožje se vedno izdeluje pri špirtusovih tovarnah, ker se pri produkciji drožij izdeluje tudi znatne količine špirtusa.

Od odstoječih tovarov za drožja, izdeluje:

1. Špirtna tovarna v Savskem Marofu pri Zagrebu okrog 2.500 kg drož dnevno in ko se bodo razširjene stavbe dovršile bo izdelovala okrog 4—5000 kg dnevno.

2. Špirtova tovarna v Indiji v Sremu producira okrog 300 kg dnevno, pa je morala vsled pomanjkanja premoga delo ustaviti.

3. Tovarna alkohola g. Vladimira Arkota v Zagrebu je pričela obratovanje z izdelavo 2000 kg drožij dnevno a bo lahko povečala produkcijo na 4000 kg dnevno.

4. Alkoholna tovarna v Račjem v Sloveniji producira dnevno 600 kg.

Slovenija konzumira dnevno okrog 2000 kg, od katerih je Račje krilo 600, Savski Marof 300, ostalo pa se je uvažalo iz Celovca. V zadnjem času pa se je celo tovarna drožja g. Fischla in sinov premestila iz Celovca v Kreko v Bosni in bo v kratkem začelo z dnevno produkcijo 1500 kg. Dalje se gradi tovarna za drožje v Vojvodini, ki bo v kratkem začela obratovati. Tovarna Všetēja in Komp., v Beogradu, ki je izdelovala drožje pred vojno, bo kmalo zopet pričela z izdelovanjem. V Subotici je obstojala nekoliko časa tovarna drožij pa je prenehala, ker se ji ni rentiralo.

Potreba Vojvodini na drožah se ceni na približno 50 vagonov letno ter se je prej krila iz Budimpešte, Arada in Dunaja, sedaj pa največ iz Avstrije. Dnevni konsum v celi državi znaša 8000 kg. Upati je, da se bo z dograditvijo naših podjetij pokrilo potrebo države na pekarskih drožjih ter ne bomo več morali za produkte te poljedelske industrije v poljedelski državi izdajati denar v inozemstvo. Radi tega je treba tudi carinsko to industrijo zaščititi, da bi se ji zasigural domači trg.

Pivovarski kvas se v naši državi ne izdeluje, akoravno bi bilo v velikem interesu našega pivovarstva, da se osnuje pri kakem večjem pivovaru bodisi na račun dotičnega pivovara ali na račun vseh naših pivovarov naučna stanica za produkcijo takega kvasa. Takoimenovani vinski kvas je čista kultura klic za prečiščanje bordoskega in burgundskega ter sličnih vin ter se uporablja za vsaki mošt, ki se popreje prekuha, ter se v razhlajen mošt vlije ta kvas ter pusti da prevre. Tak prevret mošt da vino, ki ima mnogo podobnosti bordoskemu vinu ali drugim vinom, katerih kvas je bil uporabljen. V interesu našega vinarstva bi bilo, da se uporaba takega vinskega kvasa udomači. Radi važnosti uporabe in ker se v tuzemstvu ne izdeluje, je carina na te kvase majhna in mora ostati majhna do tedaj, dokler se jih ne začne pri nas izdelovati.

Dolgovi Evrope in Amerike.

Po zadnjih podatkih ravnatelja banke »Bezkeley« na seji ameriškanske trgovinske palače je današnje stanje evropskih dolgov napram Ameriki sledeče:

Anglija dolguje Zedinjenim državam 4166 milijonov dolarjev, ali po sedanjem tečaju 922 milijonov funtov šterlingov. Italija je dolžna Zedinje-

Podlistek.

Od začetnika do popolnega trgovca.

(5. nadaljevanje.)

Med tem so došla pisma iz prve pisarne in bila Kurtu oddana.

Ta pogleda s plašnim pogledom na kup papirja, ki je ležal pred njim. Če je to imenoval prokurist majhno pošto, si je mislil, kakšna mora biti šele, če je velika! Kakšne grmade pisem bodo pač dohajale, če se bo razširila trgovina v Evropi, in kakšne šele, če bodo začeli s prekomorsko trgovino. Toda Kurt ni dolgo premišljal, ampak se korajžno poprijel kupa. Pisma, fakture, tržna poročila, depeše, menice, ponudbe, tovarni listi — vse je z vnemo prebiral in oddajal naprej.

Končno je prispela vsa pošta k Adolfu, ki jo je tudi po predpisanem načinu adjustiral.

»S pismi sem gotov, gospod Krejč, pravi prokuristu, ki je stopil k njemu, »toda kaj naj počnem s fakturami in drugimi tiskovinami?«

»Dobro, Adolf. Vsako pisanje, ki spada k pismu, se priloži temu in za-

radi večje varnosti se ga še nanj pripne. Kurt, vaša naloga bo, pri prebiranju pisem, da se prepričate, če so navedene priloge res tudi priložene. Če so, napravite svoje znamenje na dotičnem mestu v pismu, kjer je priloga omenjena. Ako pa priloge ni, potem napravite kratko tozadevno opazko na zunanji strani pisma. Zdaj preidemo k drugi stvari. Ali vam je danes pri pregledovanju kopiranih knjig kaj posebnega padlo v oči?«

»V knjigi, katero sem jaz čital, so bile kopirane samo fakture,« zakliče Adolf, tu pa vidim drugo, ki je še nisem pregledal, in nosi nadpis: »Banke.«

»In v moji so bila kopirana samo pisma agentov, kolikor sem pač mogel sklepati,« pripomni Fric.

»Moja knjiga je imela napis: Splošna korespondenca,« pravi Kurt.

»In katero knjigo ste imeli vi, Ernst?«

»Nakupovalna korespondenca,« go-spod Krejč.

»Zdaj veste torej, da se korespondenca, ki jo mi odpošiljamo, razdeli v pet skupin —«

»Kar ima to prednost, da se posamezna pisma, če se jih potrebuje,

lažje in hitreje najdejo,« prekine besedo Kurt.

»Popolnoma prav! Korespondenco zadnjega tedna moramo namreč vedno deloma v glavi ohraniti, in to se lahko doseže edino s pogostim pregledovanjem kopiranih knjig. V trgovini z blagom, kakršna je naša, dan za dnem ponudbe prihajajo in se razpošiljajo. Ne sledi seveda vsaki ponudbi naročitev ali sploh takojšen odgovor, toda vseeno se mogoče pride do kupčije s tem ali onim odjemalcem, ki se sicer zanima in potrebuje naše blago, toda v preobilici dela pregleda našo ponudbo, če se ga čez nekaj časa spomni na isto in se ponovno obrne njegovo pozornost na ponudeno blago. V kopirani knjigi splošne korespondence tedaj takoj vidim, kdo je upošteval oferte, ki smo jih razposlali gotovega dne, in kdo ne. Če je namreč došlo kako naročilo, mora biti itak tudi od nas potrjeno in zabeleženo, če je pa kak odjemalec stavil spreminjevalne predloge, ali če je kdo sploh kaj pisal glede naših ponudb, najdemo zopet naš odgovor v kopirani knjigi. Prebiranje od nas izišle korespondence bi bilo pa na vsak način oteženo in bi vzelo dosti časa, če bi bila v dotični knjigi kopirana tudi pisma na

banke ali na dobavitelje, za katera se v danem slučaju tudi nič ne zanimam. Nasprotno pa tudi knjigovodja lažje pregleda bančno ali fakturano kopirno knjigo, ker se v teh ne nahaja nič splošne korespondence. Pripomnim pa takoj tukaj, da mora knjigovodja seveda natančno prebrati vso korespondenco, ki od nas izhaja, bodisi v tej ali oni knjigi, da lahko po tej napravi svoje vknjižbe; toda tudi tu se pokaže prednost, ki jo ima deljenje knjig v skupine, ker vzame knjigovodja lahko knjigo za knjigo v roke in mu ni treba zasesti hkrati cele korespondence, kar bi bilo zanj in za druge nerodno. — Če tedaj tako delimo izhajajočo korespondenco, je jasno, da obstoja tudi pri došlih pismih podobna delitev. — Tudi tukaj razločujemo: 1. Pisma od bank, 2. pisma od agentov, 3. pisma od dobaviteljev, in 4. splošna pisma. Imamo tukaj štiri štampilje iz kaučuka z odgovarjajočimi napisi in Adolf bo pri tem, ko bo na pismih delal nadpise, pritisnil tudi vselej dotično štampiljo nanje, kar olajša pregled. Ker smo že pri poglavju razdelitve korespondence, pripomnim še nekaj. Posamezna pisma so po svoji vsebini seveda različna. V nekaterih se delajo ponudbe, v drugih se iste zahtevajo

nim državam 1648 milijonov dolarjev, Angliji pa 447 milijonov funtov šterlingov. Rusija se je zadolžila pri Zedinjenih državah za 193 milijonov dolarjev, v Angliji za 561 milijonov funtov šterlingov in v Franciji pa za 5755 milijonov frankov. Belgija dolguje Franciji 3027 milijonov frankov, Zedinjenim državam 375 milijonov dolarjev, Angliji 103 milijone funtov šterlingov. Celokupni dolg imenovanih držav napram Zedinjenim državam ameriškim znaša svoto okoli 9733 milijonov dolarjev. Skupno z obrestmi, katere ni do danes nikdo plačal, je porasel ta dolg do danes nič manj nego na 11½ milijard dolarjev. Ves dolg Francije, Rusije in Belgije Angliji znaša 1698 milijonov funtov šterlingov, ali približno 7590 milijonov dolarjev, to je nadkriljuje znatno dolg Anglije Zedinjenim državam. Dolg Rusije, Belgije in države male antante Franciji je manjši, nego dolg same Francije Zedinjenim državam. Tako je vprašanje o anuliranju medzavezniških dolgov v prvi vrsti odvisno od Zedinjenih držav.

V svoji znani knjigi o posledicah vojne, opozarja angleški ekonomist Keynes prvi na to, da najbistvenejši predpogoj za gospodarsko obnovo Evrope mora biti anuliranje medzavezniških vojnih dolgov. Ako dolgovi ne bodo medsebojno anulirani, bo morala zmagonosna Francija plačati svojim zaveznikom štirikrat večjo svoto od one, ki jo je morala plačati Nemčiji leta 1871, ko je bila poražena. Roka Bismarcka je bila laglja, nego roka današnjih zaveznikov. — Anuliranje zavezniških prejšnjih dolgov bi imelo za evropske države resne koristi. To bi bil enkrat resen korak za rešitev problema nemških reparacij, ker bi se 9733 milijonov dolarjev, ki jih je Evropa dolžna Zedinjenim državam, ali približno 69 milijard zlatih mark, moglo odpisati od reparacijskih dolgov Nemčije. To bi zmanjšalo skupni dolg Nemčije za tretjino in bi bil to znaten korak iz zagate, v katero ni zašla samo Nemčija, ampak tudi vsa Evropa. Do danes je vlada Zedinjenih držav kategorično izjavila, da se ne more odreči svojih zahtev od zaveznikov. Še nedavno je pisal neki new-yorški list, da o predlogu za anuliranje zavezniških dolgov, ne more biti govora in da se ne more razpravljati o njem. V približno istem zmislu se je napram predstavnikom newyorških in washingtonskih listov izjavil tudi predsednik Harding v zvezi s poslednjim govorom Lloyd Georgea. —

Nabirajte pri vsaki priliki za
TRGOVSKI DOM!
Prispevke sprejema:
"Trgovski dom, Ljubljana"
Gradišče 17.

z ali brez vzorcev, tu je govor o rimskih, to je o denarnih pošiljateljstvih, tam zopet o izvlečkih kont in raznih drugih stvareh, ki se tičejo knjigovodstva, dajejo se nakladalni predpisi, ali se vpraša po njih, skratka, imamo množico najrazličnejših korespondenc. Stvar korespondenta, ki odgovarja na pisma, je seveda, da reši vse točke in da v odgovoru ničesar ne pozabi. Vendar ni to njegovo edino delo. Tudi na to mora paziti, da bodo o dotičnih stvareh obveščeni tudi v drugih oddelkih pisarne, namreč v knjigovodstvu, špediciji in blagovnem oddelku. V ta namen je priporočljivo, napraviti na zunanji strani došlega pisma, ali na beli polji, v kateri je pismo ali dopisnica vložena, potrebno opombo s tintnim svinčnikom. To bo tudi vaše delo, Kurt. Če se na pr. obravnavajo v kakem pismu nakladalni predpisi, ali druge stvari, ki se tičejo špedicijskega oddelka, potem zaznamujete na zunanji strani: Špedicija, če so bančne ali knjigovodstvene zadeve, napišete: Knjigovodstvo, če se zahtevajo vzorci, potem notirate: Vzorec, pri naročilih, ki jih prejmemo, zapišete: Naročilo. <

(Dalje prih.)

Angleška trgovina z Jugoslavijo.

Londonski »Economist« prinaša zelo zanimive podatke o trgovini Anglije z nasledstvenimi državami. Iz teh podatkov je predvsem razvidno, da se je angleška trgovina s Čehoslovaško, Avstrijo, Jugoslavijo in Madžarsko v letu 1921 znatno povečala napram letu 1920. — Svota 8.285.291 funtov šterlingov v letu 1920 se je v letu 1921 povišala za 13.522.323 funtov šterlingov, torej za 63.2 od sto. Jugoslavija je leta 1921 izvozila v Anglijo za 759.542, a uvozila iz Anglije za svoto 1.045.705 funtov šterlingov domačega angleškega blaga ter za 27.366 funtov šterlingov inozemskega in kolonijalnega blaga, skupaj torej za 1.073.041 funtov šterlingov. Iz omenjenih podatkov vidimo, da pride naša trgovina z Anglijo po svoji velikosti — takoj za Čehoslovaško in Avstrijo. Če pa primerjamo posamezne številke, ki so se dosegle v posameznih četrtletjih 1921, vidimo, da je naša trgovina z Anglijo stalno padala. Dočim je uvoz angleških produktov v Jugoslavijo znašal v prvem četrtletju 512.479 funtov šterlingov, je znašal v zadnjem samo 130.433 funtov šterlingov. Ravno tako je padal tudi naš izvoz v Anglijo, vendar ne v onem razmerju kot uvoz.

Naš izvoz v Anglijo je znašal v prvem četrtletju 1921. leta 256.993 a v zadnjem letu 187.128 funtov šterlingov. Glede gospodarskega razvoja in bodočnosti nasledstvenih držav piše »Economist«: Ako ukinejo nasledstvene države svoje visoke carinske tarife in reducirajo svoje vojske na neobhodno potrebno stanje, si bodo ustvarile pogoje za gospodarski napredek, in sicer v taki meri, kakor se pod Avstro-ogrsko ni nikdar zgodilo.

Bolgarija.

Na tem mestu je bilo že ponovno govora o našem slovanskem sosedu na Balkanu — o Bolgariji. O razmerju Bolgarije do nas posebno dnevno časopisje zelo pogosto razpravlja, seveda povečini s političnega vidika. Splošno prevladuje v tem časopisju mnenje, da mora prej ali slej priti do združitve Jugoslavije in Bolgarije v enotno federativno državo. Mi se v to vprašanje dnevne politike za sedaj še ne bomo spuščali. V naslednjem podajamo našim čitateljem raje mal pregled splošnega gospodarskega stanja v tej državi s posebnim ozirom na posledice vojne, ki je Bolgariji kot »premagani državi« zadala težke rane.

Po mirovni pogodbi mora plačati Bolgarija kot vojno odškodnino 2250 milijonov zlatih frankov, kar bi po današnjem stanju bolgarske valute znašalo 67.000 milijonov levov. Poleg tega mora Bolgarija oddati Jugoslaviji, Romuniji in Grčiji večje množine živine, premoga in raznega drugega materiala; vzdrževati bi morala razne antantne komisije in jih masno plačevati, kar bi seveda stalo zopet več milijard.

Od svojih glavnih obveznosti bi morala Bolgarija v letu 1920 plačati 45 milijonov, v vsakem naslednjem letu pa 140 milijonov zlatih frankov. Vsled neprestane finančne krize pa Bolgarija nikakor ni bila v stanju, izvršiti sploh kaka plačila, kajti od 1920. leta je Bolgarija v stalnem denarnem primanjkljaju v znesku približno 325 milijonov zlatih frankov (približno 9750 milijonov levov). Radi tega je vlada pri antanti vložila zahtevo, da se izvršitev njenih denarnih obveznosti preloži.

Na to zahtevo je antantna komisija v Sofiji poslala kot odgovor noto, v kateri to odložitve sicer dovoljuje, vendar pa pod naravnost nesramnimi pogoji. Pogoji odložitve bi bili namreč sledeči: Štiri petine vseh državnih dohodkov se mora staviti popolnoma na razpolago antantni komisiji, ki bi poleg tega izvrševala tudi kontrolo nad tem, kako se bodo pobirali davki in kako se sploh izvršuje zbiranje državnih dohodkov.

Vsi rudniki, vse koncesije in vse monopole upravlja ta komisija, ki naj bi določevala tudi višino davkov in izdelala vse zakone o državnem proračunu in o monopoli. Z eno besedo povedano, Bolgarija naj bi se podvrgla popolni kurateli antante.

Komisija je kot poslednji termin za odgovor na to noto postavila 1. maj in ga pozneje na odločno zahtevo vlade podaljšala do 20. maja. Bolgarska vlada seveda tudi do tega dne na take zahteve ni mogla pristati in je ponovno prosila za odložitve.

Gospodarski in finančni položaj Bolgarije je naravnost obupen. Malo razvita in od vojne skoraj popolnoma uničena industrija se nikakor tudi z največjim naporom ne more razviti, ker je radi slabe valute nabava novih strojev, delov strojev in tudi drugega materiala skoraj izključena. Na slab razvoj industrije vpliva tudi dejstvo, da je Bolgarija izgubila edine inozemske trge, ki so prišli za njeno industrijo v prvi vrsti v poštev, to je Macedonijo, Carigrad in Malo Azijo. Trgovska bilanca je zelo pasivna in je v letu 1921 stal uvoz nad izvozom za 924 milijonov levov. Da pri tem neprestano narašča draginja, je samo ob sebi razumljivo. V splošnem so vsi predmeti v razmerju s predvojnimi cenami za najmanj 30 odstotkov dražji.

Finančna kriza seveda ni nič manjša in zavzema vedno večji obseg. Skupna vsota vseh državnih dolgov znaša najmanj 100 milijard levov. Bolgarija pa ima po zadnjem ljudskem štetju nekaj nad 5 milijonov prebivalcev in pride torej na vsakega prebivalca 20.000 levov. Državni proračun, ki znaša letos 4 milijarde, je napram letu 1912, ko je bila Bolgarija v vojni, dvajsetkrat večji. V istem razmerju so bili povisani tudi davki in sicer v prvi vrsti indirektni davki.

Kar se tiče zlate in srebrne podlage, bi bilo iste po približni ceni 60 milijonov levov. Papirnatih bankovcev pa je v prometu za 3 in pol milijarde levov. Ne glede na plačila in obveznosti, ki bi jih bolgarska vlada morala glasom mirovni pogodbe izvršiti, so vsi državni proračuni pasivni in vsi dosednji poskusi vlade niso imeli nobenega uspeha.

Kakor je videti, položaj naše bratske države ni ravno sijajen. Priznati pa se mora, da se sedanja vlada resno in pošteno trudi, da bi v državi čim preje zavladale normalne razmere. Pri tem svojem delu vživa vlada podporo ogromne množice predvsem kmetijskega ljudstva, ki je v Bolgariji posebno marljivo in obenem skromno. Zato smemo pričakovati, da se bo položaj v Bolgariji kmalu poboljšal. S tem pa ne samo v Bolgariji, temveč tudi na vsem Balkanu. — Sch.

Nasledstvene države in trgovina z Anglijo.

Izmed evropskih držav je Anglija, ki ji je svetovna vojna najmanj škodovala in jo v njenem gospodarskem razvoju ovirala. Anglija predstavlja zato v Evropi največjo gospodarsko moč s posebnim ozirom na to, ker so ji vse evropske države dolžne precej velike vsote, o čemur smo že v eni zadnjih številkih v članku »Dolgov evropskih držav« podali nekaj zanimivih podatkov.

Že pred vojno je trgovina med Anglijo in avstro-ogrsko monarhijo precej živahno cvetela. Naravno, da so tudi države, ki so po razpadu podonavske monarhije nastale, ohranile kolikor toliko te trgovske zveze. Radi velike razlike v valuti seveda v dosti manjši meri, vendar pa v primeri z drugimi državami v še precej veliki. O tem najdemo podatke v raznih številkih zelo vpoštevane londonskega gospodarskega lista »Economista«.

Predvsem je treba poudariti, da je trgovina med Anglijo in Jugoslavijo, Češkoslovaško, Madžarsko in Avstrijo v letu 1921 precej napredovala v primeri z letom 1920. Od 8 milijonov 285.291 funtov šterlingov

v letu 1920, je v letu 1921 narasla na 13.522.323 funtov šterlingov, kar znaša 63.2 odstotka. To povečanje je veliko in je tem bolj karakteristično, ker se je v istem času trgovina z drugimi državami znatno zmanjšala.

Uvoz v Anglijo v letu 1921 je znašal iz nasledstvenih držav:

Iz Jugoslavije 759.542 funtov šterlingov.

Iz Češkoslovaške 5.698.683 funtov šterlingov.

Iz Avstrije 700.859 funtov šterlingov.

Iz Madžarske 97.568 funtov šterlingov.

Skupaj 7.256.952 funtov šterlingov.

Izvoz iz Anglije v te države pa je znašal v istem letu:

V Jugoslavijo 1.073.041 funtov šterlingov.

V Češkoslovaško 2.730.994 funtov šterlingov.

V Avstrijo 2.137.492 funtov šterlingov.

V Madžarsko 324.144 funtov šterlingov.

Skupaj 6.265.617 funtov šterlingov.

Če seštejemo uvoz in izvoz dobimo, da je znašala trgovina med Anglijo in:

Jugoslavijo 1.832.583 funtov šterlingov.

Češkoslovaško 8.429.677 funtov šterlingov.

Avstrijo 2.838.351 funtov šterlingov.

Madžarsko 421.721 funtov šterlingov.

Skupaj 13.522.323 funtov šterlingov.

Po teh podatkih pride Jugoslavija glede trgovine z Anglijo šele na tretjem mestu izza Češkoslovaške in Avstrije. Če pogledamo podatke za posamezna četrtletja, vidimo, da je trgovina med Anglijo in našo državo stalno padala, posebno uvoz. Dočim je znašal uvoz iz Anglije v Jugoslavijo v prvem četrtletju 512.479 funtov šterlingov, je znašal v zadnjem že samo 130.433 funtov šterlingov. Tudi izvoz iz naše države je padel, vendar ne v tolikem razmerju. V prvem četrtletju je znašal 256.993 funtov šterlingov in v poslednjem 188.128 funtov šterlingov.

Zelo zanimivo je, kako sodi »Economist« v eni zadnjih svojih številkih o bodočnosti gospodarskega razvoja teh držav. On piše:

Če bodo nasledstvene države ukinitve visoke carinske tarife in število svoje vojske zmanjšale na najpotrebnejše število za vzdrževanje reda v državi, bodo v kratkem dobile za svoj napredek pogoje, ki jim bodo pripomogli k gospodarskemu poletu, kakršnega niso mogle dosedaj pod bivšo monarhijo nikdar zabeležiti.

Izvoz in uvoz.

Izvoz nove žetve iz Romunije. Iz Bukarešte javljajo: Glede eksporta nove žetve kani vlada izdati sledeče odredbe: popolnoma svoboden je izvoz ovs, ječmena in boba, za katero blago se pa povišajo izvozne takse. Glede koruze ostanejo v moči do sedaj veljavna določila, dokler se ne natančno ugotovi rezultat žetve. Izvoz pšenice bo privatnim popolnoma prepovedan, vendar pa bo država določila v korist producentov kot odškodnino za prepoved izvoza, poleg notranjih maksimalnih cen, tudi še produkcijske premije. Namen teh premij bo, da se bo spodbujalo k produkciji. Premije se bodo plačevale iz izvoznih pristojbin, dobljenih pri izvozu drugega žita, čegar izvoz je dovoljen.

Izvoz moke iz Madžarske. Madžarska vlada je dovolila izvoz 300 vagonov pšenične moke (št. 0). Izvoznice so že izdane.

Dovoljen izvoz romunskega žita. Iz Bukarešte pogrčajo, da je vrhovna aprovizacijska in izvozna komisija dovolila popolnoma prost izvoz vseh vrst romunskega žita. Ta odredba ostane v veljavi, dokler ne dobi komisija natančnega pregleda čez celokupno produkcijo.

Uvoz mineralnega olja prost. Ministrstvo je odpravilo izdajanje posebnih dovoljenj za uvoz mineralnega olja. —

Vsakdo, ki ima protokolirano firmo ter je plačal zapadle davke, sme brez nadaljnjega dovoljenja uvažati mineralno olje.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Aktivnost češke zunanje trgovine. Trgovska bilanca za leto 1921 izkazuje na Češkem sledeče številke: Uvoza je bilo za 22.4 milijarde, izvoza pa 27.3 milijarde kron, tako da izkazuje bilanca 4.9 milijarde aktiv. Temu nasproti kažejo lanske številke le za 23.3 milijarde kron uvoza in 27.5 izvoz, torej za 4.2 milijarde aktiv.

Padanje ameriške zunanje trgovine. Ameriška zunanja trgovina, ki se je tekom prvega trimesečja tega leta zelo živahno razvijala, je začela od aprila t. l. zopet padati. Izvoz, čegar vrednost je znašala v mesecu marcu 330 milijonov dolarjev, je padel na 321 milijonov dolarjev, medtem ko se je uvoz zmanjšal od 256 milijonov dolarjev na 217 milijonov. Ameriški izvoz je v mesecu aprilu zaostal za 19 milijonov dolarjev za aprilskim izvozom v preteklem letu. V desetih mesecih, ki so se končali z aprilom, je ameriški izvoz dosegel 3.26 milijard dolarjev. Značilno je, da je bilo za ta čas predvideno 5.85 milijard dolarjev. Odgovarjajoče številke uvoza za to leto znašajo 2.09 milijard, med tem ko so znašale v preteklem letu 3.26 milijard dolarjev. Važno je, da je uvoz zlata za mesec april zelo padel.

Industrija.

Likvidacija sladkornega sindikata v Pragi. Na seji Sladkorne eksportne družbe in sladkornega sindikata se je sklenila likvidacija poslednjega, ker so se izvozni zaključki z inozemstvom popolnoma ukinili in so še obstoječe zaloge določene za domači konzum.

Denarstvo.

Novi avstrijski bankovci. Bivša Avstro-ogrška banka je neglede na dosežane priprave v svrhu nove novčanske banke sklenila, da začne izdajati s 25. julijem t. l. nove manjše bankovce po 100 kron. Dalje začne v najkrajšem času izdajati bankovce po 1000 kron, ki se bodo po svoji obliki in izdelavi bistveno razlikovali od bankovcev po 10.000 kron.

Uradni kurz zlatnikov v Avstriji. Avstrijsko zvezno finančno ministrstvo objavlja tečaje, po katerem bodo obravnavale državne blagajne zlat denar. Avstrijsko-ogrski dukati 18.700 n.-a. K, avstrijski desetkronski in črnogorski desetpersperski komadi n.-a. kron 16.500, avstrijsko-ogrski zlatnik po 4 goldinarje, francoski zlat denar po 10 franc. fran- kov belgijskega, grškega, italijanskega, švicarskega, rumunskega in monakovskega kova 15.400 n.-a. kron. — Nemški zlatnik po en funt n.-a. kron 340.150. — Amerikanski desetdolarski zlatniki n.-a. kron 82.500, holandski zlatniki po 10 goldinarjev n.-a. kron 33.000, švedski, norveški in danski desetkronski zlatniki n.-a. kron 22.000.

Zlata pariteta v Avstriji. Vodstvo avstro-ogrške banke javlja, da se je do-

ločila zlata pariteta (razmerje za preračunavanje plačila carine v zlatu) za dobo od 19. p. m. pa do 25. p. m. s K 3400 (napram K 3200 v pretečeni dobi) in za dobo od 26. junija do 1. julija s K 3600 (napram 3400 v prošlem tednu).

Zlati agio v Nemčiji. Kakor javljajo iz Berlina se je določilo za plačevanje carine v zlatu počenši s 25. junijem naprej 6400 mark v papirju za 100 mark v zlatu. —

Zlati agio v Italiji. Za čas od 16. do 30. junija 1922 se je določil 273 odstotni zlati agio. Za 100 lir v zlatu je tedaj plačati 273 lir v papirju.

Carina.

Monopolski dohodki iz Srbije. V mesecu aprilu so znašali dohodki monopola v Srbiji: tobak 22,913.000 dinarjev, sol 8,125.000 dinarjev, petrolej 1,244.000 dinarjev, vžigalice 2,000.000 dinarjev, cigaretni papir 2,196.000 dinarjev in državni papirji (menice itd.) skoro 8 milijonov dinarjev. Dohodek je napram preteklemu letu za 22.000.000 dinarjev večji.

Promet.

Kanal kralja Petra. Iz Beograda poročajo, da je komisija za zgradbo kanala kralja Petra izročila finančnemu in trgovskemu ministru v odobrenje pravilnik za tozadevno delo.

Mednarodna pogodba o plovbi po Donavi. Mednarodno pogodbo o plovbi po Donavi so sklenile Belgija, Francija, Jugoslavija, Češkoslovaška, Nemčija, Madžarska, Romunija, Grčija in Avstrija.

Ljubljanski veliki sejem.

II. Ljubljanski veliki semenj od 2. do 11. septembra 1922. — Prijavni termin k udeležitvi kot razstavljalca k naši drugi velesejmski prireditvi se zaključuje sredi meseca julija, zato opozarjamo vse interesente, da se nemudoma prijavijo, ker se kasneje došle prijave najbrže ne bo zamoglo več upoštevati vsled pomanjkanja prostora. Zlasti pa apeliramo še na trgovce in obrtnike, da se tudi oni reprezentirajo v kolikor mogoče velikem številu. Služijo naj jim sledeče informacije: Na vsakem inozemskem velesejmu je v velikem številu zastopana tudi domača obrt in pa trgovina dotičnega velesejmskega mesta. — Uspeh udeležbe je brezdvomen, ker prihajajo za čas velesejnja desetstisoči kupeev, kateri si na semnju ogledajo koje trgovcev, se seznanijo s firmo in jo obišejo v poslovnem lokalu v mestu. Pa tudi za obrtnike je udeležba največje važnosti: pred očmi naj jim stoji, da mednarodni velesemenj ni nikaka razstava lokalnega pomena, marveč da se tu na podlagi vzorcev sklepajo velike dobavne kupčije, pri nas zlasti z kupei iz južnih krajev naše države, od koder se nam že danes poroča o kar največjem obisku. Razstavni stroški so v primeri z drugimi reklamnimi stroški primeroma majhni; reklama pa je vsakemu podjetju, zlasti pa v sedanjem času že nujno potrebna. Ne omejite se samo na lokalni konzum, marveč pridobite si tudi odjemalce iz oddaljenih krajev.

Mnogo ljubljanskih trgovcev prihaja pogosto v sejmsko pisarno z izjavo: Če razstavimo, potrebujemo mnogo prostora, kar pa mnogo stane. Pripominjamo, da si lahko vsak trgovec najame na sejmišču majhno kojo v obsegu nekaj m², da razstavi samo nekatere najboljše stvari, posebno vidna pa naj bo reklamna deska z natančnim naslovom tvrdke v mestu. Na ta način si tuji kupec zapomni tvrdko na sejmišču in jo obiše v njenem poslovnem lokalu v mestu. To so z največjim uspehom vpejali na čeških in nemških semnjih.

Vsakemu, kateri je že obiskal kak inozemski velesemenj, je dobro znano, da se vse tamošnje tvrdke, pa naj si bodo industrijci, trgovci ali obrtniki gotovo udeležijo domačega velesemnja, da si ohranijo tvrdkiino čast in obnovijo na sejmišču stare prijateljske trgovske zveze. Apeliramo torej na vse domače industrijce, trgovce in obrtnike, da se nemudoma prijavijo k udeležbi II. Ljubljanskega velesemnja, da s tem pokažemo stranim posetnikom-kupcem, da smo se i pri nas že velikopotezno razvili in nismo — kramarji.

Oglašajte v 'Trgovskem Listu'

Razno.

Povišanje glavnice donavske paroplovne družbe. Na občenem zboru donavske paroplovne družbe so sklenili povišati delniško glavnico od 152,775.000 kron na 229,162.500 kron.

Za sanacijo valut Male antante. V kratkem se bo vršila v Pragi konferenca v svrhu splošnega in skorajšnjega saniranja deviz in valut držav, zastopanih v Mali antanti.

Popravila vagonov v brodski tvornici za vagono. Tvornica vagonov v Brodu na Savi je prevzela prvi transport poškodovanih vagonov v popravilo.

Omejeno poslovanje dunajske borze. Kakor poroča dunajska borza, bo ta mesec poslovala samo štiri dni na teden, in sicer v ponedeljek, torek, četrtek in petek.

Novo anončno in reklamno podjetje osuje v Ljubljani g. operni pevec Joško Zorman, bivši član Narodnega gledališča v Ljubljani, ki zapusti po 20 letnem gledališkem delovanju opero.

Velik deficit italijanskih pošt. Listi poročajo, da je odbor za proučevanje proračuna konstatiral, da je imelo italijansko ministrstvo za pošte in brzojave nad pol milijarde lir deficita.

Sprejemanje novincev v finančno kontrolo. Finančno ministrstvo je rok za vlaganje prošelj za sprejem v finančno kontrolo podaljšalo do 10. julija t. l. Podrobnosti so razvidne iz razpisa, objavljenega v »Uradnem listu« z dne 23. maja 1922, št. 52.

Štrajk ameriških železniških delavcev. Iz Newyorka poročajo, da je proglašena stavka 400.000 železničarjev, ki se ima pričeti dne 1. julija. Vršila so se dolga pogajanja med železničarji in vodstvom podjetij, pa brez uspeha. Tako ima Amerika poleg ogromne premogarske stavke še ogromno železničarsko stavko.

Srednjeevropski čas na Poljskem. Soglasno sklepu sejma se je uvedlo izza 1. junija na celem teritoriju republike Poljske srednjeevropski čas. Prehod od dosedaj veljavnega vzhodnoevropskega časa k srednjeevropskemu se je izvršil na tak način, da so bile v noči od 31. maja do 1. junija ob 24. uri postavljene ure za 23. uro. Istega dne se je uvedel na Poljskem nov vozni red, vsled tega so izgubili vsi sedajni vozni redi moč.

Borza.

Zagreb, devize: Dunaj 0.37—0.39, Berlin 18.25—19.25, Budimpešta 7.25 do 7.50, Bukarešta 47—49.50, Italija 372.50 do 375, London 351—354, Newyork 79.25, Pariz 660—667.50, Praga 153—154, Svica 1500—1520.50, Varšava 1.75—1.85, valute: dolarji 77.50—78.80, avstr. krone 0.40—0.44, češke krone 152—154, 20 K v zlatu 225, fr. franki 660—665, napoleonori 325, nemške marke 20—21, leji 48.50.

Jadranska banka 425.
Union 700—705.

Ljub. strojne tovarne 207.50.

Trbov. premog. družba 240—245.

Beograd, devize: Berlin 18.85—19, Bukarešta 49, Italija 372—375, London 354, Newyork 80, Pariz 665, Praga 150.50, Svica 150, Dunaj 0.385—0.39, Budimpešta 750.

Curih, devize: Berlin 1.185, Newyork 526.50, London 23.28, Pariz 43.60, Milan 24.37, Praga 10.10, Budimpešta 0.475, Zagreb 1.62, Sofija 3.45, Varšava 0.11, Dunaj 0.025, avstr. žigosane krone 0.02%.

Razširjajte Trgovski list!

„Promet“ Vse tehnične potrebščine iz gumijske, asbesta, pamula, in kovine. Potrebščine za strojni obrat, tehnične kemikalije, stroje i. t. d.

Esence za žganje in likerje:

Cognak, Hrušov (Kaiserbiernen), Rum - koncent., Rum - kompos., Vanile, Kumnov.

Sadne arome za brezalk. pijače:

Malinova, jagodova, jabolčna, citronova, oranžna, vanilova - aroma.

Esenci za kandite in sladčice.

Sadni eteri v treh različnih koncentracijah z primesjo umetnih eterov.

Sadni sok:

Malinovec la. z raf. sladkorjem, Citronov sirup z » » » » Oranžni » » » »

Po najnižjih dnevnikih terjah priporoča:

Tovarna sadnih sokov, esenc itd.

Srečko Potnik, Ljubljana,

Metelkova ul. 13, vis-a-vis Belg. voj.

Lesene žeblice za čevlje

izdeluje

Tovarna lesenih žeblic

Ivan Seunig ml.

Tacen pod Šmarno goro pri Ljubljani.

Samostojnega uradnika

z večletno prakso sprejme takoj Posojilnica v Rušah. Ponudbe z navedbo zahtev pri prostem stanovanju, naj se naslovijo na **Posojilnico v Rušah.**

Na drobno!

Vse vrste usnja: boks, ševro, črni in barvani, prodaja trgovina usnja

J. MARCHIOTTI, LJUBLJANA

Sv. Petra cesta števil. 30.

Na debelo!

VELETRGOVINA
Gregorc & Verlič
Ljubljana
priporoča
špecerijsko, kolonialno blago in vsakovrstno žganje.
— Zahtevajte cenike! —

Manufakturna trgovina na drobno in debelo

J. KOSTEVC

Ljubljana, Sv. Petra c. 4
priporoča veliko zalogo manufakturnega blaga po nižjih cenah

preproge

srbske domače
ročne industrije

po ugodni ceni. V zalogi so še velikosti
45-45, 43/110, 64/136, 67/194, 102/158,
134/134, 136/204, 170/246, 210/274,
235/300, 272/304.